

-IO, -IONE, com *AFRICANIONE (veg. *margalló/bargalló*, s. v. *BARBALLÓ*), BURRIONE (*borró*, fr. *bourgeon*), PRUNIONE (*prunyó*), aran. *pínsún* 'grosella', *rovelló*, *plançó*, etc. Ara bé més que desdoblament degué haver-hi un tercejament: si la inicial fou KE- (= CE-) o TSE- des del principi, no ho sabem (simbolitzem-ho sintèticament per ÇE-), però la trifurcació per metàtesi i dissimilació eliminatòria hagué de conduir aviat al tipus triple *ÇERBINIONE/ÇERNIBIONE/ÇERIBIONE, comparable al cas de *ABANIONE > ANABIONE. Tal com aquest es va reduir aviat a *ABATONE, d'on el nostre AVAJÓ, i tal com *ANABIONE aviat se simplificaria en *ANAIONE, d'on el ribag. *naions*, l'alt-aranès *ana-jóus*, etc., també en el nostre cas la -N- intervocàlica es dissimilà quasi pertot, sigui perdent-se (*serbions*, *so-rigóns*, *sorjons*) sigui canviant-se en -L- allà on tenia l'altra N tan a la vora: d'on l'alt-arag. *cerbillón*, el ribag. *serbellons*, camprodoní *serbeions*; a Mallorca tenim totes dues coses juntes —*cereions*—; a Cardós, etc. -NIONE > -LIONE (*aixorellóns*) potser combinat amb l'altre procés (la inicial *aix-* o *x-* traeix alhora una contaminació de *eixorellar* 'mutillar o estirar les orelles').

Més enllà de la certitud d'un origen pre-romà res no hi ha de segur. Si l'*anabia* basc antic (Rioja, i bc. modern *anabi*), en el cas d'AVAJÓ, ens donava dret a postular un origen basc, ací, on ens manca aquest punt de suport, la presència i evident antiguitat del mot a Mallorca, invitarien a negar una procedència bascoide. D'altra banda pensem en el fet que els noms en -BIO- són molt abundants en el substrat indoeuropeu de la Gàl·lia i d'Occident en general, en bona part explicables pel cèltic, veg. els exs. que en dono en l'article de la ZONFg. VIII, 279-80, i els *MEDUBIOS, *VISTUBIA, que hi estableixo com a ètimon. En part es tracta d'arrels més aviat sorotàptiques que cèltiques. Potser, doncs, seria indoeuropeu?

Val a dir que si fos antic a les Balears, tampoc seria argument gaire favorable a una tal procedència, però no sé si tan negatiu com per al basc, puix que s'ha trobat una inscripció indoeuropea a Eivissa i sembla ben establert un origen indoeuropeu d'algun topònim de les Illes (començant pels mateixos *Mallorca*, *Menorca*, o JAN(N)O nom romà de *Ciudadella*, que coincideix amb el nom del riu gascó GIAMONA > *Gimone* < cèlt. GIAMON- 'fred', 'hivern'). De la banda indoeuropea no mancaria algun agafador per al radical: en particular el *σορῶν-βι* o *soro* que Marcellus Empiricus dona com a noms gals per a 'mussol, absces de l'ull' (veg. les obres de Dottin i Weisgerber) (forma comparable a la d'un tubercle) i el *SURION- que hom postula per al való ant. *s(e)uron*, id., segurament a relligar amb el ky. *chwarren* f. 'glàndula' (Pok., IEW, 1050.19, cf. ll. *surus* «zweigpfahl»); també IEW, 1052 d'on ll. *sordes* i irl. ant. *sorb* 'brutícia, màcula' SÇER-D-/SÇER-BH-; i en particular el tipus TÇOR- suposat pel gr. *σόρος* 'gerra, urna' i la família bàltica i eslava del lit. *tvėrti* 'emmarcar, encloure', letó i pruss. *turu*, *turii* 'agafar', lit. *ūp-tvara* 'tanca, clos', paleosl. *tvorū* «forma» (IEW, 1101), des d'on fàcilment s'arri-

baria a una TÇOR- 'bony, bola'; en fi tot el grup iberoromànic estudiat en el DCEC, s. v. CIERNE, nota 7 (i 8 i 9) (I, 794b-795a), per al qual ens deixen molt insatsfets les etimologies llatines i germàniques que hom ha suggerit.

En definitiva reconeguem que tot això no ens posa sobre cap pista clara; i com que els arguments contraris al basc no exclouen que sigui un element preindoeuropeu de formes anàlogues a les bascoïdes, podem suggerir com a més convincent un compost del bc. *ziri* 'petit pal que hom clava; clavilla, tasconet; jonc', d'on, aplicant-ho a la petita tija, *ziri-be* seria 'allò que hi ha sota la tija' i d'ací la base *ÇIRI-BE-ONE > *ÇIRIBIONE.

1 Això faria pensar que hi hagués «télescopage» amb V. de Broto *cernillón* «la parte exterior más alta de una casa encima de la cumbre» (Bergua, 1974, i Embún) que a Torla, Fiscal, Echo, etc., té la forma *oermelón*, *-ilón* (RLiR XI, 17, 101), per al qual cf. DCEC CERNEJA (I, 776a). I realment hi pot haver hagut alguna influència per part d'aquest, per més que la semàntica imposi admetre per al tubercle una etimologia diferent.

Ceridoler, dubto molt que existeixi en cap lloc del domini català: és un mot aranès (com a tal el dona ACCosta, *Flora de C.*, n.º 741, cf. bearn. *cerisoulè*, Palay), derivat del gascó *cerida/scidera* 'CIRERA'.

Ceriflor, V. *cera* *Cerillo*, *cerilla*, V. *cera*

CERIMONIA, pres del ll. *caerimonia* 'caràcter sagrat', 'pràctica religiosa', 'cerimònies, actes rituals'. □ 1.ª doc.: 1399, *Lo Somni* i.

Molt freqüent en el *Tirant*, com ja cal esperar en l'obra d'un home que tant se'n pagava com Joanot Martorell: «los embajadors, prengueren molt gran plaer en la vista e *cerimonia* que Tirant fehia servir als duchs» (Ag. II, 119), «totes aquelles c. que a Reys són acostumades de fer», «digau, pare hermità, puix que tantes *cerimònies* s'han de fer, com trobaran los embajadors al Rey: vestit o despullat, armat o desarmat?» (ib. I, 230, 43); «lo mestre de les *cerimònies*: praefectus ceremoniarum», OPou (*TbPu.*, 160). En llatí de l'Antiguitat coexisteixen ja les dues variants *caeremonia* i *caerimonia*, aquesta última la més clàssica (i la que té una explicació més simple segons la fonètica històrica llatina). En tots els dominis romànics ha restat com a mot savi o mig-savi (si bé el port. antiq. *ceramunha*, *çarmunha*, *cirmonha*, ja és semi-popular).

En les llengües literàries veïnes s'ha generalitzat la forma amb -e- en la medial que és la que va esdevenir preponderant en la baixa època llatina: fr. *cérémonie*, angl. *ceremony*, cast. *ceremonia*; només l'italià s'ha decidit per l'altra, i el castellà va vacillar fins al S. XVII: *cerimonia* en López de Ayala, Nebrija i d'altres; particularment en textos d'Aragó (Collijn-Staaff, *Evang. e Epístolas*, S. xv, 396, cf. Nav. Tomás, *BDR* I, 123), i de València «así que haciendo *su cerimo-*